Nr. 44 Braşov (Brassó) Sâmbătă 22 Aprilie (5 Maiu) 1917. Anul LXXX

GAZETA TRANSILVANIEI

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . . . 24— cor.
„ ½ „ . . . . . 12— „
„ ¼ „ . . . . . 7— „
„ 1 lună . . 2·50 cor. Numărul 10 bani.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL

Proprietar: Tip. A. Mureşianu: Branisce & Comp.
Redactor responsabil: Ioan Făgărăşan.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administraţie.
Preţul după tarif şi învoială. — Manuscrisele nu se înapoiază.

Spre pace.

(*ns.*) Ideia păcii, precum era firesc, a pornit din partea biruitorilor, din partea puterilor centrale, după ce scopurile urmărite prin acest războiu, octroiat nouă şi aliaţilor noştri, au fost pe deplin ajunse. In decursul războiului s'a dovedit mai pre sus de orice îndoială, că cu armele nu putem fi biruiţi nici pe uscat nici pe apă. Din contră biruinţa a rămas, este şi va fi fără îndoială până în sfârşit a noastră. Cât despre înfrângerea noastră economică, prin izolarea noastră de restul lumei şi prin înfometare, — acest plan diabolic, de care Antanta legase atâtea iluzii, încă s'a dovedit o chimeră, care repede s'a risipit, cum se risipeşte orice iluzie deşartă. Astăzi mai ales, după înaugurarea războiului înăsprit de submarine, situaţia ni-se prezintă tocmai din contră: cei cari sunt ameninţaţi, de a li-se tăia orice contact cu lumea şi de a pieri de foame, sunt tocmai duşmanii noştri, cari în trufia lor ne destinaseră nouă aceeaşi moarte.

Gestul sincer şi nobil de pace al puterilor centrale, cari voiau să cruţe avutul cultural comun al omenimei de nimicirea totală şi să pună capăt vărsării zadarnice de atâta sânge omenesc, — a fost primit la timpul său din partea reprezentanţilor oficiali ai Antantei cu ironii pline de ură şi cu îndârjire furioasă.

Dar sămânţa păcii aruncată cu atâta generozitate de puterile centrale a căzut cu toate acestea pe pământ bun şi a prins germeni puternici nu atât la noi, cât în tabăra adversarilor noştri. Noi în definitiv, nu că n'am dori pacea binecuvântată, dar cel puţin n'avem nici un zor de ea. Războiul nostru a fost un războiu impus şi nu un războiu pornit din lăcomie şi cu gânduri de cuceriri. Războiul nostru a fost şi este un războiu defensiv, pe care îl vom purta cu stăruinţă şi însufleţire până atunci, până ce pacea ne va aduce toate garanţiile indispensabile pentru asigurarea existenţei noastre neştirbite în viitor.

Pentru duşmanii noştri însă, pentru cari războiul a fost din capul locului un războiu ofensiv şi de cutropire, — situaţia devine din zi în zi tot mai critică şi mai insuportabilă. Cei cari crezuseră un moment, că vom fi măturaţi de pe faţa pământului în faţa potopului nesfârşit al hoardelor moscovite, astăzi au dureroasa surprindere, de a vedea răsărind şi întărindu-se zilnic tocmai în Rusia acel curent, care încrucişează mai mult planurile de cucerire ale Antantei şi propovedueşte cu tărie pacea cu puterile centrale. Cei cari au răsvrătit cu perfidie cele câteva stătuleţe înpotriva noastră, au trebuit să asiste cu decepţia în suflet la dispariţia lor, pentru ca astăzi să nu-şi mai poată face cine ştie ce iluzii nici de cel mai nou aliat, America, care se pare că n'are nici un zor deosebit de a-se clinti din loc de dragul Antantei. Cei cari au sacrificat pe mărunţii crăişori ai Belgiei, Serbiei, Muntenegrului şi României, azi nu se sfiesc să alunge nici pe odată atât de temutul ţar al tuturor Ruşilor, care s'a dovedit a fi o simplă păpuşe neputincioasă, pentru ca mâne să înlăture şi pe regele Gheorghe al Engliterei, care bietul şi până acum, cu puterea-i redusă aproape la zero, puţin a turburat apele lorzilor criminali, cari au înscenat cumplitul războiu de astăzi.

Cei cari într'un moment de ameţitoare trufie credeau, că noi vom fi cei cari vom cădea în genunchi, ca să cerşim pacea şi azi prevăd cu groază acest sfârşit ruşinos pentru ei, tocmai cu toate declaraţiile oficiale războinice şi antipacifiste, — lasă să se întărească la spatele lor acel curent popular, care reclamă cu inzistenţă tot mai îndârjită şi mai ameninţătoare pacea!

Astăzi când ecourile de pace — cele neoficioase şi deci cele sincere şi adevărate — ce se ridică din tabăra adversarilor noştri, sunt cu mult mai puternice decât glasul cumpătat şi demn de pace al oficialităţii noastre, putem zice, că suntem deja pe calea păcii, care nu mai poate întârzia mult.

Sbuciumul adversarilor noştri şi anarhia, ce le cuprinde zilnic şirurile şi deci predispoziţia lor de pace, sunt efectul neîndurat al argumentelor zdrobitoare ridicate de noi şi de ai noştri: războiul nelimitat de submarine, forţa neclintită de rezistenţă a oştirilor noastre şi genialitatea lui Hindenburg, faţă de care şi uriaşa ofensivă franco-engleză din săptămânile din urmă, pornită cu atâta risipă de muniţiuni şi plătită cu atâta sânge, s'a dovedit de o iluzie — poate ultima iluzie a Antantei! — deşeartă.

Suntem deci pe calea păcii, noi ca şi adversarii noştri: noi deja de mai înainte, îndemnaţi de conştiinţa superorităţii noastre şi de nobleţa intenţiilor noastre, adversarii noştri abia numai acum, siliţi le neputinţa lor şi de destrămarea fatală a tuturor planurilor lor trufaşe şi diabolice.

Nu pace cu orice preţ ne trebue nouă, ci numai o astfel de pace, care compenzează jertfele aduse de noi până acum şi asigură roadele, ce trebue să le obţinem necondiţionat, dacă vrem să fim scutiţi de orice surprinderi în viitor.

Luptele, ce va fi să le mai susţinem de aici înainte, nu le vom mai purta pentru biruinţa armelor noastre, căci această biruinţă de mult o avem, — ci pentru pregătirea şi asigurarea unei păci cât mai prielnice pentru noi. In vederea acestui înalt scop, scopul final al întregului nostru războiu, — ne vom face şi de aci înainte datoria, cu opintiri şi stăruinţe potenţate, atât cei de pe front, cât şi cei de acasă: cei de pe front luptând cu aceeaşi bărbăţie şi îndârjire, iar cei de acasă sprijinind şi promovând scopurile războiului prin cumpătare, spirit de economie şi de ordine şi printr'o întrebuinţare cât mai întinsă a tuturor forţelor, de cari dispunem.

Roadele acestei păci cinstite şi drepte, spre care tindem, dulci vor fi şi merită — mai ales de aci înainte, când nu suntem departe de ţinta urmărită, graţie vredniciei noastre şi neputinţei vrăşmaşilor noştri — orice jertfă, ce ni s'ar mai pretinde. Gândul, că după toate semnele suntem pe calea cea bună a păcii binecuvântate, trebuie să ne oţelească voinţa şi stăruinţa de luptă şi de muncă şi să ne predispună inima spre orice jertfă, ce o pretinde patria dela noi. Fericiţi sunt cei ce ostenesc azi şi sufer pentru patrie, căci ale acelora vor fi roadele dulci ale păcii binecuvântate!

Din presa României.

Unul din nebunii

cari au împins România în războiu.

Cine erau îndrumătorii opiniei publice. —

Unul din nebunii cari au contribuit în cea mai largă măsură la întrarea României în războiu şi implicit la dezastrul de azi este, fără îndoială, şi Constantin Mille, conducătorul ziarelor Adevărul şi Dimineaţa, ziare, care prinsese să câştige o bună parte din opinia publică a acestei ţări.

Dar ceeace este neînchipuit de uimitor este faptul cum această opinie publică s'a lăsat înşelată zi cu zi şi ani dearândul, şi a luat drept bune şi literă de evanghelie, tot ce un om, ca nici unul altul, un adevărat nebun, a debidat în foile ce le dirija.

Pentru timpii de faţă este de un interes neîndoios a aminti aci pentru cititorii noştri, cari odinioară erau şi cititorii Adevărului şi Dimineţei, portretul ce însuş Const. Mille şi l'a zugrăvit şi stilizat în trei rânduri, în Aprilie 1907, în Maiu 1911 şi în Iulie 1914, în Adevărul.

Să-l lăsăm aşa dar să vorbească, spovedania sa fiind extrem de interesantă:

„Suut nevoit să-mi dau seama că nu sunt în toate minţile, că nu sunt decât un biet nebun! Mă mir chiar cum de până acum am fost lăsat liber pe străzile Capitalei şi ceeace este mai trist — liber în capul unui ziar — a două ziare chiar, de pe tribuna cărora predic toate insanităţile mele, unei lumi de citiori, care trebuie să fie ţicnită dacă m'ascultă şi mă şi mai încurajează în opera mea".

„Sunt nebun, dar nebun fără nădejde de a fi lecuit, când contribui prin tăcerea mea — a presei ce-o conduc — fără ca să mă ridic şi să dau alarma contra abuzurilor fără seamăn ale reacţiunii ruseşti şi să nu dau şi eu îndemn la apărarea celor mai sfinte drepturi ale omului, care în Rusia sunt nesocotite cu ultima neomenie. (Aprilie 1907).

„Când crimele comise de Ruşi sunt atât de sfâşietor de dureroase şi revoltătoare, simţ că comit însuş o îndoită crimă, dacă nu protestez contra spăimântătoarelor barbarii ale reacţiunii ruseşti. (Mai 1911.)

„Nebun, dar nebun sunt, căci ce am eu a căuta în lupta dintre cele două tabere de beligeranţi, ce am eu să trec de partea uneia sau alteia; să aduc prin vorbirea mea veninoasă şi pătimaşe, plină de insanităţi, ura şi dispreţul mulţimei contra mea, în mijlocul focurilor de puşcă şi de tun, ce s'au încins pe atâtea fronturi de luptă.

„E desigur, nebunie ca să aplaud numai la ceeace se întâmplă într'o parte şi să ponegresc cu cuvinte insultătoare şi triviale pe cealaltă parte de combatanţi, pe care doar altă dată i-am proslăvit ridicându-le, rând pe rând, şi unora şi altora, osanale.

„Sunt, fără îndoială, un biet nebun.

„E cuminte şi vrednic de toată lauda acel ce se uită şi mă priveşte de departe, judecându-mă, căci sunt într'adevăr de compătimit.

„Repede dar, aduceţi-mi cămaşa de forţă, nu mai staţi la gânduri, căci nebunul sentimental de astăzi, poate deveni primejdios; legaţi-l bine, astupaţi-i gura ca să nu ţipe şi să asmută lumea, ridicaţi-l din mijlocul celor cuminţi, căci şi nebunia e molipsitoare, duceţi-l dar departe, cât mai departe, daţi-l pe mâna paznicilor militari ca să-l conducă la ospiciu, şi dacă nebunul acesta ar voi să fugă, nu va avea nimeni vina că a fost culcat la pământ, lovit de gloanţele santinelelor..." (Iulie 1914)

Aţi citit desigur cu toată atenţia ce credea şi scria însuş Const. Mille despre persoana sa. Şi totuş, pe acest nebun sentimental, căruia de mult, după propria sa mărturisire, trebuia să i se aducă cămaşa de forţă şi să-l scoată din mijlocul celor cuminţi, spre a-l încredinţa pe mâna paznicilor militari, pentru a-l conduce la ospiciu, mulţimea i-a ascultat toate insanităţile lui, cu care a întreţinut-o zi cu zi şi an cu an, pentru a ajunge în halul în care ne găsim astăzi.

Iată cine se intitula Catonele presei române şi iată cine împreună cu alţi Costaforu, Honigman, Congopoli şi vanitoşi politici ca Stelianii şi Ioneştii au zăpăcit minţile credulilor, cu insanităţile şi neghiobiile lor şi au pornit, cu pielea altora, să cucerească văzduhurile, fără arme, fără muniţiuni.

grip.

„Gazeta Bucureştilor.„

Dezorganizarea armatei ruse.

— Declaraţiile desnădăjduite ale şefului cartierului general rus. —

Stockholm 26. Generalul de stat major, Lukomski, şeful cartierului general rus, a făcut unui colaborator al ziarului „Russkojad" unele declaraţii cari caracterizează excelent starea de spirit din armata rusă. Generalul Lukomski a spus:

A. A. R.

DUPĂ UN VEAC
1815—1915.
RAZBOIUL ANGLIEI.

— Urmare. —

Răsboaiele Angliei.

Istoricul Angliei de dinainte de descoperirea Americei de către Columb, n'are prea mare importanţă. Răsboaiele duse de ea înainte de acest eveniment deşi au fost toate războaie de apăsare şi de spoliaţiune, nu poartă totuşi atât de adânc întipărite, pecetea războiului mercantil.

De aceea cată să lăsăm la o parte evenimentele anterioare şi să ne ocupăm de războaiele de adevărată piraterie, întreprinse de lăcomia engleză după 1500. Cel dintâi război de acest fel este războiul cu Spania.

Inainte, însă, de a intra în examinarea faptelor, ţinem să atragem luarea aminte a cititorilor, că următori metodei noastre, nu ne vom sluji aici decât de autori englezi. Pentruca faptele relatate să nu pară anume alese, sau denaturate cu intenţie ca să pună într'o lumină urâtă poporul englez. Autorii şi istoricii naţionali ai Angliei nu vor putea fi bănuiţi că caută să-şi defaimeze ţara.

Aceste zise, să începem.

1. Războiul cu Spania.

Deschidem volumul întâiu al *Istoriei poporului englez*, de Ioha Richard Green [1]), şi iată ce citesc în pagina 463: „Spania era atunci Statul cel mai puternic din Europa; descoperirile lui Columb îi dăduse Lumea Nouă, cuceririle lui Cortez şi ale lui Pizarre vărsaseră în lăzile ei prăzile Mexicului şi ale Perului; corăbiile ei aduceau în portul Cadix bogăţiile produse ale Indiilor[2]) aurul, pietre preţioase şi lingourile de argint. Suveranul ei adăuga pe lângă posesiile lui din Lumea cea Nouă, cele mai frumoase şi mai bogate părţi din cea veche; era stăpânul Neapolului, al Milanului, cele mai fertile provincii din Italia, din Ţările de Jos şi din Flandra, cel mai industrial Stat din Europa; stăpânea Anversul, această piaţă centrală a comerţului lumei."

[1]) I. R. Green. — Hist. du peuple anglais, Trad. de Gabriel Monod, 2 vol, Paris, 1888, Ploo,

[2]) Aşa se numeau atunci Americile.

Asta era situaţia Spaniei din acele vremuri (1572) şi Anglia nu se putea mângâia la gândul acesta. Pe tronul din Londra se găsea atunci regina Elisabeta, iar lupta între protestanţi şi catolici era în toi, atât în regatul ei, cât şi în Ţările-de-jos ca şi în Franţa. Elisabeta s'a folosit de luptele acestea religioase, pentru a lovi în Spania. Manevrele ei, pe cari le descrie foarte sugestiv istoricul Green, vor aminti conduita de azi a Angliei, în războiul de prăpăd provocat azi de ea. Să le urmărim deci: „Repeziciunea concepţiilor Elisabetei — scrie Green (p. 464) — schimbările ei subite în decisiuni, minciunile, manegiurile ei, încurcau şi jenau pe Filip II, fără a-l înşela asupra intenţiilor reginei.

„Cu toate acestea, cu toată această complicaţie de intrigi, nimic nu era mai simplu până atunci de cât linia de conduită, urmată de regină; la începutul domniei ei, Franţa nu era mai puţin puternică decât Spania; de aceia ea s'a mulţumit să le opună una celeilalte; ea împiedeca Franţa să vină în ajutorul Mariei-Stuart, ameninţând-o că se aliază cu Spania, şi forţa pe Filip II să închidă ochii asupra tendinţelor ei eretice şi să descurajeze veleităţile de revoltă ale catolicilor englezi, făcându-l să se teamă de o apropiere între Anglia şi Franţa".

După cum se vede dar, Anglia s'a jucat totdeauna cu alianţele, dar să mergem mai departe. In Franţa isbucneşte războiul civil, şi ea nu mai putea servi drept contra-pondere împotriva Spaniei. Regina Angliei s'a întors atunci spre Ţările-de-jos, nu din simpatie către eroicul Wilhelm de Orania, cari excita entuziasmul supuşilor săi, dar dintr'un calcul rece al intereselor personale. Revolta din Ţările-de-jos nu-i slujea decât să facă ca Spania să nu poată declara război Angliei. Cum s'a purtat regina Angliei cu Wilhelm de Orania, ne-o redă, în chip nu se poate mai sugestiv, acelaş istoric (p. 465): „In ceasul cel mai dureros al luptei, în clipa când Filip gândea să părăsească totul şi să plece dincolo de mări, pentru a căuta un azil libertăţii, regina făcu tot ce i-a stat în putinţă pentru a-l împiedeca să găsească un ajutor în Franţa". Aşa a înţeles Anglia să-şi răsplătească aliatul. Dar continuă Green: „In fond, nici Elisabeta nici un om de stat englez nu credea în triumful definitiv al Provinciilor-Unite; ei erau convinşi că ora va sosi când Olanda va fi silită să se supună Spaniei. Pacea, în asemenea condiţiuni, avea să servească nu numai interesele comerciale ale Angliei, dar îi lăsa şi posibilitatea să găsească în Flandra, un punct de sprijin contra lui Filip.

Moartea Mariei Stuart a lămurit situaţia Spaniei. Coroană ei a fost legată lui Filip, care a voit să-şi valorifice drepturile lui de moştenire.

Spania trimite formidabila ei *Armada*, căreia Anglia i-a opus pe Drake, scos anume din închisore pentru aceasta. Dar norocul Angliei n'a fost marele ei căpitan, ci furtuna. Uriaşa flotă spaniolă n'a ajuns nici la Oreade, când o furtună cumplită, a împrăştiat'o, în toate direcţiile. Cele mai multe corăbii au fost scufundate de furtună lângă ţărmurile stâncoase ale Irlandei, zeci de mii de cadavre s'au găsit la ţărm, iar restul armatei, care a putut scăpa de distrucţiune, a fost infectată de ciumă.

Astfel a scăpat Anglia de unul din cei mai teribili adversari ai ei.

Norocul a jucat singurul rol.

Caracterul mercantil al Angliei, reese însă cu evidenţă din preliminăriile războiului cu Spania. Purtarea Elisabetei, şi faţă de prieteni şi faţă de duşmani, este absolut aceiaşi ca şi a actualilor bărbaţi de stat ai Angliei.

(Va urma).

— Pe diferite căi şi prin tot felul de mijloace se infiltrează în armata rusă, cu încetul ideia că sfârşitul războiului este foarte apropiat. Ideia aceasta e propagată de agitatori, şi-şi exercită influenţa şi asupra celor puternici şi asupra celor slabi. Un element foarte serios de dezorganizare îl alcătuesc în armată diversele zvonuri despre o apropiată împărţire a pământului de muncă. Toţi cred, că au datoria să alerge pe la casele lor. Soldaţii îşi spun unii altora:

— Dacă vii la timp, capeţi pământ; dacă însă vii pre târziu, nu mai capeţi nimic!

„Fireşte că ideile acestea au o repercusiune adâncă asupra stării de spirit din armată şi produc multe dezertări. Din fericire, avantposturile nu dezertează încă în număr mare; în fiecare zi, cel mult cinci sau şapte din fiecare divizie. N'avem ştiri directe asupra cazurilor de dezertare ce se produce îndărătul armatei, dar fără îndoială că trebue să socotim cu un număr mult mai mare.

„Aci rezidă un mare pericol pentru armată.

„Lupta împotriva dezertărilor e îngreunată prin faptul, că înapoia acestei concepţii, ce şi-a făcut loc în rândurile soldaţilor, găsim oameni lipsiţi de patriotism, al căror scop e dezagregarea armatei. Afară de aceste agitaţii, lupta împotriva dezertărilor e îngreunată şi de complecta lipsă de cultură din armata rusă. In tranşee circulă tot felul de pamflete, cele mai multe pline de ideĭ extreme. Aceste pamflete sunt aduse de către soldaţii, cari se reîntorc, din concediu. Ca un val se revarsă apoi această literatură pamfletară peste întregul front. E citită şi crezută. Autorii pamfletelor nu-şi exprimă de obiceiu decât propriile lor dorinţe, dar soldaţii consideră aceste dorinţe drept axiome.

„Efectul proclamări libertăţei asupra armatei a fost că s'a zis: De-acum îmi este îngăduit orice! In felul acesta slăbeşte disciplina şi se ivesc o sumă de frecături şi neînţelegeri, în faţa cărora ofiţerii se simt grozav de umiliţi.

„In ziare se anunţă, că s'au retras toate decoraţiile, afară de ordinul St. George. Această retragere a decoraţiilor a făcut impresie penibilă asupra ofiţerilor, cari de multe ori şi le-au cucerit cu preţul sângelui.

„Guvernul şi organizaţiile trebue să ia măsuri împotriva lipsei de disciplină din armată. Ofiţerii vor avea să sufere mult, până când vor izbuti să inculce armatei o încredere nouă. Mai multe Ucazuri ale sfatului muncitorilor şi soldaţilor au avut o repercusiune foarte rea asupra frontului. Din pricina aceasta s'au ivit de multe ori neînţelegeri în rândurile soldaţilor, manifestate prin arestarea comandanţilor şi alegerea unor noui şefi. Acum s'au mai îmbunătăţit raporturile dintre comandanţi şi soldaţi, dar guvernul mai are de furcă, şi toţi cei cari îşi iubesc ţara, trebue să-şi adune toate puterile, spre a ajuta armatei, să scape de boala ce-o mistuie acum".

Cultura zarzavaturilor sub cerul liber.

Prin cultură înţelegem semănatul, resădirea şi transplantarea răsadurilor. Zarzavaturile fie că se cultivă în straturi speciale, unde se ţin până când ajung la o anumită mărime, pentru a fi apoi resădite în locul ce li s'a destinat, fie că samănă dela început pe locul unde vor rămâne până la recoltă.

Straturile se pun într'un loc adăpostit, cu soare, într'un pământ uşor, afânat şi bine preparat.

Dupăce straturile, late de 120 — 130 cm., sunt nivelate bine, se împrăştie semânţa cu mâna, potrivit de rar. Sămânţa măruntă de tot se amestecă cu nisip uscat sau cenuşe, pentruca să poată fi, astfel mai bine distribuită. După semănat, sămânţa se scarmănă greblează sau se presară. Greblatul sămânţei mărunte se face prin mişcarea greblei încoace şi încolo. La seminţe mai mari, pământul se bate repede cu latul greblei de fier, astfel ca brazda să nu prezinte goluri sau cavităţi, ci să pară ca şi cum ar fi fost săpată. Presărarea seminţei cu pământ mărunt se execută sau cu mâna sau cu o sită şi se întrebuinţează numai pentru seminţele mărunte de tot precum şi în cazul când seminţe diferite au fost semănate alături, pe un spaţiu restrâns,

Pe brazde se seamănă: toate speciile de varză, guliile, ardeii, endiviile (cicoarea) şi lăptuca, tomatele, ţelina, ceapa, prazul şi sfecla, acestea însă se pot semăna deadreptul la locul lor.

Există trei metode de semănat: semănatul în lat, semănatul în rânduri şi semănatul în cuiburi.

Semănatul în lat a fost descris la straturi; el cere mult exerciţiu, căci altfel sămânţa se împrăştie nepotrivit, sau prea rară, sau prea deasă. Acolo unde a fost semănată prea rar, produsul este mic; unde e semănată prea des, plantele se pipernicesc, dacă nu se zăresc adică, dacă nu se smulge o parte din ele cât sunt încă mici, ceeace cere multă muncă. Semănatul în lat se obişnueşte la straturi şi la plantele cu sămânţă măruntă şi care rămân mici. Se poate întrebuinţa numai în pământ afânat şi cât se poate fără burueni.

Semănatul în rânduri merită a fi preferat în multe privinţe celui în lat; aci resadurile găsesc aer şi loc în două părţi şi pot fi săpate mai lesne, astfel că nu mai e aproape de loc nevoie de plivitul cu mâna şi totdeodată se afânează pământul. Se samănă în rânduri atât pe straturi, cât şi pe suprafeţe fără cărări. Distanţa dintre rânduri, 12—80 cm., variază după mărimea pe care o vor atinge plantele. Rândurile, sau mai bine zis brazdele, se trag de obicei cu sapa, iar la o cultură pe scară mare, la câmp, cu o grapă cu mai mulţi dinţi sau cu o maşină specială.

Rândurile se fac adânci de 2 cm. pentru seminţe mărunte şi de 5—8 cm. pentru seminţi mai mari. Pentru seminţe mărunte de tot se trag rândurile cu vârful unui baston, după o sfoară întinsă. Dacă rândurile se trag în curmezişul straturilor, de pildă când e vorba de o suprafaţă mică semănată cu pătrunjel, ele se trag mai bine prin mişcarea unei scânduri, care pe o laturе are o muche ascuţită. Nu este uşor să tragi o brazdă cu sapa; sapa trebue trasă şi apăsată cu fierul lat al plugului, astfel ca pământul să fie aruncat la o parte în mod simetric.

După ce sămânţa a fost împrăştiată cu mâna în brazde, acestea se închid cu o greblă mică sau se acopere, dacă e vorba de o sămânţă măruntă, cu un pământ mai bun de grădină sau cu un pământ gunoiat, fără a mişca însă grăunţele de sămânătură.

Sămânatul în rânduri este de recomandat pentru toate zarzavaturile cu fruct mare: pentru morcovi, pătrânjel, spănac, păstârnac, tătăneaţă (clebor) cicoare, sălată, păpădie, măcriş, asmăţui cimbrul, limba mielului, mărar, tarhonul, mălură, revent, maghiran, mentă (ismă), jale, cimbrişor, şi pentru păstăioase, afară de fasolea pe araci.

A treia metodă, cea a cuiburilor se întrebuinţează pentru seminţele cu bobul mare, şi anume atunci, când se tinde a avea o egală distanţă între plante.

In acest caz se fac cu sapa cuiburi, în linie dreaptă dealungul unei sfori întinse, cuiburi a căror adâncime variază după felul plantei. După ce sămânţa a fost pusă cu mâna, se acoperă cuiburile trăgând pământul cu sapa. După procedeul acesta se samănă fasole, mazăre, cartofi, porumb, etc.

Mai avem apoi şi semănatul cu maşina de semănat, procedeu întrebuinţat însă numai la cultura la câmp; la aceste maşini deosebim semănătoarele în lat, în rânduri şi în cuiburi. Cele dintâiu se întrebuinţează la cultura pe câmp, împrăştiind sămânţa în lat; semănătoarea în rânduri samănă sămânţa în rânduri, făcând cu micile sale brăzdare şănţuleţe, în care apoi se scurge, prin nişte ţevi, sămânţa necesară.

Maşinele de semănat în cuiburi seamănă şi ele în rânduri, dar depun sămânţa la anumite intervale egale, astfel ca pământul să poată fi muşoroit mai uşor.

După semănat. — După ce sămânţa a fost semănată într'unul din aceste feluri, vine rândul celorl'alte munci.

La semănatul de timpuriu nu e nevoie să udăm pământul, căci prin aceasta se produce o prea mare răcire a solului; la toate celel'alte semănături mai târzii udatul ajută însă la germinare. Spre a grăbi răsăritul plantei, este foarte util să se întrebuinţeze o soluţie slabă de gunoaie, care se toarnă în fiece cuib; această soluţie, prin tăria ei, este un stimulent pentru coaja seminţelor. Seminţele cu bob mare pot fi deasemenea acoperite cu un strat subţire de îngrăşământ, căci prin aceasta se dă pământului o oare-care căldură, i se menţine o umiditate uniformă. Inainte şi după germinare se cere ca semănăturile să fie ţinute pe cât posibil umede, ferindu-le şi de burueni.

Cele mai multe plante, între care şi cele indicate pentru semănatul în straturi, trebuiesc răsădite când sunt tinere de tot. Răsădindu-le, plantele se pot astfel dezvolta mai bine, fiindcă devin mai bogate în rădăcini, tulpina se îngroaşe şi în general plantele devin mai rezistente. La răsadurile mici, crescute în straturile de cultură timpurie, această transplantare e o bună tranziţie pentru creşterea de mai târziu în solul liber. Răsăditul nu trebuie neglijat la nici unul din felurile de zarzavaturi, care îl reclamă. Răsadurile se transplantează apoi în straturi adăpostite, dar libere, având pământul afânat, sau în straturi reci, gunoiate. Depărtarea răsadurilor între ele e de 5—9 centimetri, după felul zarzavaturilor. Plantatul răsadurilor — cărora li se scurtează puţin rădăcinele, dacă acestea sunt prea lungi, — se face ceva mai adânc de cum s'au aflat mai 'nainte, exceptându-se însă salata, ţelina şi gulia; aceste răsaduri trebuie pe cât posibil ferite de frig, de vânturi şi de arşiţa soarelui.

Răsăditul constă în transplantarea răsadurilor, binişor desvoltate, în straturi sau pe suprafeţe, unde urmează apoi să rămână până la recoltă. Această lucrare se execută cu un ţăruş ascuţit la vârf, cu care se fac împunsături în pământ atât cât e necesar pentru a cuprinde rădăcinile răsadurilor. In cazul când pământul din straturile unde se află răsadurile, ce urmează a fi transplantate, s'ar prezinta prea uscat, atunci e necesar să fie udat cu câteva ore mai 'nainte, cu o lopăţică de lemn; răsadurile trebuesc apoi scoase cu rădăcinile având cât mai mult pământ împrejurul lor şi cruţând bineînţeles pe cât posibil rădăcinile. Pământul proaspăt săpat, în care urmează să se puie răsadurile, trebuie să conţie umezeală suficientă, astfel ca apăsându-l, să rămâe lipit de răsaduri. In cazul când pământul e foarte uscat, se recomandă muiarea rădăcinelor într'un amestec subţire de pământ şi apă.

La răsadurile de varză, trebuie băgat de seamă, ca foile din mijloc să fie desvoltate; ele trebuiesc lăsate libere la transplantare.

Timpul cel mai prielnic pentru transplantarea răsadurilor este către seară şi după o ploaie; în caz când e disponibil gunoiu suficient, se recomandă la anumite plante, presărarea acestuia pe pământ.

Distanţa, la care urmează să fie puse răsadurile, este indicată de însăşi felul legumei. Ea depinde de spaţiul cuprins în timpul deplinei dezvoltări, apoi şi de munca pe care o necesită pământul. Când trebuiesc lăsate între plante distanţe mari, se recomandă a se cultiva şi între ele sau pe de lături, astfel este bine să se puie la mărginile straturilor de castraveţi, salată, ridichi de lună, gulii, iar între verze: gulii, salată etc.

Revoluţia din Rusia.

Nota agentului englez Miljukow către Statele aliate şi neutrale.

Petersburg 4 Mai. Miljukow a adresat o notă către Statele aliate şi neutrale prin care se îndreaptă în contra svonurilor fără temeiu referitoare la o pace separată a Russiei şi spune între altele:

Voinţa naţională a Russiei nouă a aflat o consolidare proaspătă pentru ducerea răsboiului până la fine victorios, mulţămită acelui simţământ de răspundere care inflăcărează pe toţi la o laltă şi pe fiecare în parte. Tendinţa aceasta a devenit şi mai puternică prin însuşi faptul că este concentrată asupra problemelor imediate care le îndeplineşte ori şi cine şi anume de a isgoni duşnul care a inundat pământul patriei noastre. Guvernul provizoriu va respecta fără dor şi poate angajamentele încheiate de Russia faţă de aliaţi'ei, protejând totdeodată drepturile câştigate a le patriei noastre.

Alexejeff pe sectorul dela Riga.

Petersburg 4 Mai. Generalissimul Alexejeff a sosit pe sectorul câmpului de luptă dela Riga.

Potapow pleacă spre America.

Petersburg 4 Mai. Generalul Potapow va pleca spre America, spre a se consulta cu reprezentanţii armatelor aliate asupra organizaţiei în dosul frontului şi de a discuta alte chestii economice.

Kerenski declară că influenţa Angliei în Russia este sdruncinată.

Amsterdam 4 Mai. „Daily Express" publică un interview cu Kerenski, care a făcut o declaraţie remarcabilă referitoare la poziţia poporului rus faţă de cel englez. Kerenski spune că poporul englez a fost foarte stimat de către Ruşi, însă legătura Angliei cu ţarismul care şi-a găsit expresie în alianţa cu Russia a slăbit foarte tare poziţia sa. Afară de aceasta a mai contribuit o serie de circumstanţe nenorocite şi ciudate la periclitarea poziţiei Englezilor în Rusia.

Petersburgul a devenit arena luptelor politice de partid.

Stockholm 4 Mai. Reprezentantul din Petersburg al gazetei „Morningpost" descrie situaţia din Petersburg într'un mod foarte pesimist şi spune că este cu neputinţă de a servi cu informaţiuni din Petersburg deoarece acest oraş a devenit arena luptelor politice de partid. Condiţiile de trai nu s'au înbunătăţit câtuşi de puţin în cele 6 săptămâni din urmă; siguranţa personală este mai nesigură ca ori când. Numărul crimelor ordinare se înmulţeşte din zi în zi. Trenurile cari pleacă din Petersburg sunt fără escepţie ticsite de călători. Lucrătorii unei uzine mari din Petersburg au luat decisiunea să răstoarne guvernul, care constitue o piedecă pentru revoluţie şi să încredinţeze puterea guvernamentală sfatului muncitorilor.

Agitaţiile provocate de nota lui Miljukow.

Petersburg 4 Mai. Nota guvernului provizor care a fost publicată de gazetele apărute azi a provocat între socialişti o nemulţumire foarte mare. Comitetul executiv al muncitorilor şi al soldaţilor a deliberat asupra notei într'o sedinţă extraordinară în noaptea de 2 Mai şi înaintea prânzului de 3 Mai, fără a lua însă vre'o decisiune. La urmă sfatul s'a decis de a cere guvernului explicaţii asupra motivelor conceperei notei în chestie, înainte de a lua vre'o hotărâre. Comitetul executiv a făcut guvernului propunerea în acest scop de a ţinea o şedinţă comună, care propunere a fost acceptată de guvern. In decursul după prânzului, comitetul executiv a aflat că nota guvernului a provocat nemulţumire şi în anumite corpuri militare. Un regiment de infanterie finlandez a apărut în faţa palatului Maria cu inscripţii prin care se cerea demisiunea miniştrilor Miljukow şi Gutskow. Alte trupe sau ataşat cu acelaşi scop regimentului finlandez. Comitetul executiv al muncitorilor şi al soldaţilor a luat măsuri pentru înapoiarea soldaţilor în cazărmile lor. Comitetul acesta executiv crede că este nevoe să publice o replică asupra notei guvernamentale însă nu are intenţia de a indemna guvernul provizoriu să demisioneze Nota a produs agitaţii şi în cercul muncitorilor. In capitală s'au făcut în decursul zilei manifestaţii şi s'au ţinut întruniri publice. Manifestanţii au parcurs străzile cu steaguri, care aveau inscripţile: Jos cu guvernul provizoriu! Jos cu Miljukow! Jos cu Gutschkow!

Ambasada engleză gata de plecare.

Stockholm 4 Mai. „Aftonbladed" află din Petersburg prin Haparanda, că cercurile locale franceze şi engleze privesc cu îngrijorare crescândă evenimentele din noua Rusie. In special se remarcă tot mai pronunţat dispoziţia duşmănoasă faţă de Anglia. Se aşteaptă surprize neplăcute cari ar putea aduce urmări de însemnătate mare pentru legăturile Rusiei faţă de statele Antantei. Indicii serioase prezintă apărarea ambasadei engleze de către 800 de soldaţi englezi cari sunt înarmaţi cu mitraliere şi de peste o mie de soldaţi ruşi cari sunt prevăzuţi cu artilerie grea. Pentru cazul cel mai extrem, un tren special este gata pentru ambasada engleză.

Războiul mondial.

Situaţia.

Aviatorii desfăşoară o activitate foarte vie atât pe frontul apusean cât şi pe cel italian. Avioanele noastre maritime au bombardat cu mare succes Villa Vicentia şi instalaţiile de pompe Codigore. Pe sectorul apusean luptele de artilerie n'au încetat, ba din contră au devenit în unele locuri şi mai teribile. Pe acest sector Englezii au suferit o mare nouă înfrângere între Achoville şi Queant, unde au atacat cu 7 corpuri de armată. Afară de 1000 prizonieri au mai pierdut nenumăraţi morţi şi răniţi. Ruşii, cari au încercat un atac la văile Putnei şi Suşiţa au fost respinşi. Deasemenea a dat greş un atac cu gaze al Italienilor, pe care front se dă luptele obicinuite de artilerie şi mine, la fel ca în Macedonia.

Comunicatul oficial al Marelui Cartier German.

Berlin 3 Mai. — *Frontul apusean*: *Grupa armată a principelui moştenitor bavarez Rupprecht:* Lupta de artilerie, care ţine de câteva zile, azi de dimineaţă a ajuns pe ambele ţărmuri ale lui Scarpe la cea mai mare violenţă posibilă. — După acest foc violent al artileriei au urmat pe o lăţime mare atacuri engleze.

Grupa armată a Moştenitorului de tron german: Lupta de artilerie şi de aruncătoare de bombe, după observaţiile făcute, ieri au luat o desvoltare cu mult mai mare decât în zilele anterioare. — Cu deosebire între dealurile regiunii deluroase dela Vauxalon şi Craomme, iar pe frontul dealungul liniei Aisne şi Marna precum şi în regiunea dinspre nord dela Prosnes, focul de artilerie şi infanterie a fost foarte violent.

Grupa armată a Principelui Albrecht: Operaţiile aviatice deasupra şi în dosul fronturilor au fost foarte violente. Duşmanul a pierdut în lupta aeriană 8 aeroplane, în decursul nopţii am silit la aterizare 1 aeroplan, iar prin focul nostru de siguranţă contra aeroplanelor am doborât 7 aeroplane şi un balon de observaţie.

Frontul răsăritean: Situaţia generală este neschimbată. Intre Suşiţa şi valea Putnei am zdrobit un atac rusesc.

Frontul macedonean: Foc violent la Monastir, precum şi pe ţărmul apusean al Vardarului şi spre sud-vest dela lacul Doiran.

Berlin 4 Mai. Frontul apusean. Grupa armată a moştenitorului de tron bavarez Rupprecht: Pe câmpul de luptă dela Arras şi anume în regiunea dintre localităţile Achoville şi Queant, după o pregătire cu foc de artilerie dintre cele mai violente posibile Englezii au încercat un nou atac cu scopul de a ne sparge liniile în care atac au aruncat 7 corpuri de armată pe o lăţime de 30 Km. Pe lângă toată mulţimea şi tăria cu care au pregătit aceasta, totuşi au fost respinşi iar atacul li-s'a prăbuşit în focul nostru. Tot asemeanea li-s'au zdropit în faţa liniilor noastre, toate atacurile repetite ce le-au dat de azi dimineaţă din zorile zilei începând şi până noaptea târziu. Duşmanului i-a succes a pătrunde numai în localitatea Prencye, iar lângă Bullecourt au cuprins primele linii, cari au fost golite de noi. — Lupta azi dimineaţă a reînceput şi este încă în curgere.

Purtarea şi modul cum s'au susţinut trupele noastre şi acum, e de nedescris. — Duşmanul pe lângă pierderile mari şi sângeroase, în morţi şi răniţi; a mai pierdut şi preste 1000 de prizonieri.

Trupele de Cavalerie mari pe cari Englezii le ţineau gata de atac spre sud-ost dela Arras încă dovedesc în deajuns, că ce speranţe mari au legat de acest atac.

Grupa armată a moştenitorului de tron german. Spre nord dela linia Soissons-Reims lupta de artilerie decurge cu putere. — La o vehemenţă deosebit de mare a ajuns pe linia dintre Brimont şi Aisne. Artileria noastră a luat sub focul său nimicitor sectoarele îndesate de trupe duşmane. Francezii au bombardat din nou localitatea Laon. Lângă Braye şi spre vest de acolo, mai departe la Mont D'hiver şi spre apus dela Craonne, mai multe atacuri franceze au fost zdrobite de focul infanteriei şi artileriei noastre, cari au cauzat duşmanului perderi îngrozitor de mari.

Grupa armată a Principelui de Würtenberg Albrecht: Pe linia aceasta nu a obvenit nici un eveniment mai deosebit.

Favorizaţi de timpul bun şi potrivit, aviatorii au desvoltat o vie activitate pe întreg frontul apusean. Aviatorii noştrii lângă Arras, spre sud dela Aisne au bombardat cu succes stabilimentele artileriei duşmane, stabilimentele căilor ferate, taberile şi magazinele de muniţii duşmane. Duşmanul a pierdut 10 aeroplane.

Frontul răsăritean: Spre nord dela valea Suşiţa în Carpaţi 3 Batalioane ruseşti ne-au atacat poziţiile, dar n'au avut nici un rezultat.

Frontul macedonian: In ţinutul dintre lacul Presba şi râul Coma, pe ambele laturi ale Vardarului şi dealungul Strummei operaţiile artileriei din când încând deveniau mai violente.

Comunicatul oficial al Marelui Cartier Austro-Ungar.

Budapesta 3 Mai. — *Frontul răsăritean: Linia de luptă a Archiducelui Iosif:* Mai multe atacuri duşmane îndreptate contra poziţiilor noastre dela Valea Putnei, au fost respinse. Pe celelalte puncte ale liniei de luptă din timp în timp focul artileriei a devenit mai violent.

Frontul sud-ostic şi sud-vestic: Nu s'a întâmplat nici un eveniment mai deosebit.

Budapesta 4 Mai. *Frontul răsăritean*: *Grupa armată a Arhiducelui Iosif:* Ieri noaptea un regiment rusesc ne-a atacat posiţiile noastre, situate spre nord dela Valea Suşiţa, dar s'au prăbuşit în faţa liniilor noastre.

Frontul italian: Pe întreagă linia au decurs luptele obicinuite de artilerie şi aruncătoare de bombe. — La Görz duşmanul a încercat un atac cu gazuri acsfixiante. — Mulţămită deşteptăciunii trupelor noastre, precum perfecţiunii mijloacelor de apărare, nici acest soi de atac nu le-a adus nici un rezultat.

Aviatorii noştri eri au doborât în luptă aeriană 3 aeroplane deasupra platoului Karst, iar la Flitsch au împuşcat un aeroplan cu tunurile de siguranţă.

Frontul sud-ostic: Nu e nici o noutate.

Ultima oră.

Noul cabinet grecesc.

Athen 4 Mai. Telegrama Agenţiei „Havas". Zaimis va prelua portofoliul ministeriului de externe, Rhallys pe cel de finanţe. Miniştrii ceilalţi vor fi numiţi astăzi seara.

Şi Chinezii tributarii Antantei, vor declara Germaniei răsboiul.

Peking 4 Mai. Cabinetul a hotărât cu unanimitate să declare imediat răsboi Germaniei. (Un nou apărător al civilizaţiei europene Nota Red.)

TIPOGRAFIA A. MUREŞANU BRANISCE & COMP. BRAŞOV.